

Promemoria

Tillfälligt återinförande av taxameterdispens

Promemorians huvudsakliga innehåll

Promemorian innehåller förslag på en ändring av taxitrafikförordningen. Genom ändringen får Transportstyrelsen medge att ett fordon används i taxitrafik även om det inte är försett med vare sig en taxameterutrustning eller en särskild utrustning för taxifordon, om det finns synnerliga skäl för det. Promemorian innehåller också förslag på en följdändring rörande s.k. taxiskyltar.

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag.....	4
1.1	Förslag till förordning om ändring i taxitrafikförordningen (2012:238).....	4
1.2	Förslag till förordning om ändring i taxitrafikförordningen (2012:238).....	5
1.3	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2020:632) om ändring i förordningen (2019:383) om fordons registrering och användning.....	6
1.4	Förslag till förordning om ändring i (2019:383) om fordons registrering och användning.....	7
2	Bakgrund.....	8
3	Tillfälligt återinförande av taxameterdispens.....	9
4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	10
5	Konsekvenser.....	11

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till förordning om ändring i taxitrafikförordningen (2012:238)

Härigenom föreskrivs att det i taxitrafikförordningen (2012:238) ska införas en ny paragraf, 5 kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

2 a §

Transportstyrelsen får medge att ett fordon används i taxitrafik även om det inte är försett med någon sådan utrustning som avses i 1 §, om det finns synnerliga skäl för det. Ett sådant undantag får ges för högst ett år och får förenas med villkor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2021.

1.2 Förslag till förordning om ändring i taxitrafikförordningen (2012:238)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 2 a § taxitrafikförordningen (2012:238) ska upphöra att gälla.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2022.
2. Beslut om undantag som fattats enligt den upphävda bestämmelsen och som avser tid efter ikraftträdandet gäller dock fortfarande.

1.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2020:632) om ändring i förordningen (2019:383) om fordons registrering och användning

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 11 § förordningen (2019:383) om fordons registrering och användning i stället för lydelsen enligt förordningen (2020:632) om ändring i den förordningen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2020:632

Föreslagen lydelse

3 kap.

11 §

Ett fordon som har anmälts för användning i taxitrafik enligt taxitrafiklagen (2012:211) ska ha en särskild registreringsskylt (taxiskylt). Om fordonet anmälts för taxitrafik enligt 2 b kap. 1 § taxitrafiklagen, måste det dock inte ha en taxiskylt.

Skyldigheten i första stycket gäller inte om fordonet har medgivits undantag enligt 5 kap. 2 a § taxitrafikförordningen (2012:238).

1.4 Förslag till förordning om ändring i (2019:383) om fordons registrering och användning

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 11 § förordningen (2019:383) om fordons registrering och användning ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2020:000

Föreslagen lydelse

3 kap.

11 §¹

Ett fordon som har anmälts för användning i taxitrafik enligt taxitrafiklagen (2012:211) ska ha en särskild registrerings skylt (taxiskylt). Om fordonet anmälts för taxitrafik enligt 2 b kap. 1 § taxitrafiklagen, måste det dock inte ha en taxiskylt.

Skyldigheten i första stycket gäller inte om fordonet har medgivits undantag enligt 5 kap. 2 a § taxitrafikförordningen (2012:238).

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2022.
 2. Skyldigheten att ha en taxiskylt gäller inte för den tid efter ikraftträdandet som ett fordon undantagits enligt den upphävda bestämmelsen i 5 kap. 2 a § taxitrafikförordningen (2012:238).

¹ Senaste lydelse 2020:000. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

2 Bakgrund

Spridning av det virus som orsakar covid-19

På grund av spridningen av det virus som orsakar covid-19 befinner sig Sverige och omvärlden i en mycket svår situation och måste planera för extraordinära åtgärder. Covid-19 är en allvarlig sjukdom som i de svåraste fallen har en dödlig utgång. Virusets spridning är mycket snabbt och Världshälsoorganisationen (WHO) deklarerade den 11 mars 2020 att covid-19 är en pandemi. Den extraordinära situationen har visat att det skyndsamt måste säkerställas att alla adekvata åtgärder kan vidtas. Detta gäller inte bara för att kunna förhindra eller minska spridning utan också för att minska de negativa effekter som en spridning av viruset kan få för viktiga samhällsfunktioner och för människors liv och hälsa.

Taxameterdispens

Enligt 5 kap. 1 § taxitrafikförordningen (2012:238) får ett fordon användas i taxitrafik endast om det är försett med en taxameterutrustning som möter vissa i paragrafen närmare angivna krav. Transportstyrelsen får enligt 5 kap. 2 § i förordningen medge att ett fordon används i taxitrafik även om det inte är försett med en taxameterutrustning om det finns synnerliga skäl för det (taxameterdispens). Undantag får ges för högst två år och får förenas med villkor. Taxameterdispens meddelas huvudsakligen för fordon inom hyrverksverksamhet och särskilda persontransporter och taxitrafik som omfattas av kollektivtrafiklagen (2010:1065). Närmare vart tionde taxifordon har dispens.

Riksdagen beslutade 2014 att tillkännage för regeringen att den nuvarande möjligheten att bevilja taxameterdispens borde upphävas (bet. 2013/14:TU18 punkt 1b, rskr. 2013/14:375). Den 23 juli 2015 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag till nya regler på taxiområdet. I november 2016 överlämnade utredningen sitt betänkande *Taxi och samåkning i dag, i morgon och i övermorgon* (SOU 2016:86). I propositionen *En ny kategori av taxitrafik* (prop. 2017/18:239) behandlas de delar av utredningens förslag som rörde en ny kategori av taxitrafik. I propositionen konstateras att genom de förslag som lämnas så finns förutsättningar för att genomföra de förändringar i taxitrafikförordningen (2012:238) som krävs med anledning av riksdagens tillkännagivande.

Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag i propositionen (bet. 2017/18:TU17, rskr. 2017/18:384). Den 11 april 2019 beslutade regeringen om ändringar i taxitrafikförordningen (2012:238) som innebär att det från den 1 januari 2021 inte längre kommer vara möjligt för innehavare av taxitrafiktillstånd att få taxameterdispens. Detta kommer att ske genom att 5 kap. 2 § taxitrafikförordningen ändras den 1 januari 2021. Regeringen anmälde i 2020 års budgetproposition (prop. 2019/20:1, utgiftsområde 22, s. 35) att den med detta ansåg att tillkännagivandet var slutbehandlat.

Branschorganisationen Transportföretagen föreslår i en skrivelse till Infrastrukturdepartementet (dnr I2020/00933/TM) att regeringen återinför rätten för Transportstyrelsen att meddela taxameterdispens eller i vart fall att den förlängs i åtminstone två år. Transportföretagen motiverar sitt förslag bl.a. med att covid-19 har slagit extremt hårt mot delar av transportsektorn, i synnerhet persontrafiken. Transportföretagen pekar också på att den taxiverksamhet som främst har taxameterdispens, samhällsbetalda transporter och hyrverksverksamhet, tillhör de hårdast drabbade. Intäkterna har på kort tid i många fall försvunnit.

3 Tillfälligt återinförande av taxameterdispens

Förslag: Transportstyrelsen ska få medge att ett fordon används i taxitrafik även om det inte är försett med taxameterutrustning eller särskild utrustning för taxifordon, om det finns synnerliga skäl för det. Ett sådant undantag ska få ges för högst ett år och ska få förenas med villkor.

Fordon som undantagits ska vara befriade från skyldigheten att ha en särskild registreringskylt (taxiskylt).

Skälen för förslaget: Genom ändringar i taxitrafikförordningen som träder i kraft den 1 januari 2021 kommer möjligheten för Transportstyrelsen att medge att ett fordon utan taxameterutrustning används i taxitrafik att försvinna. Ändringen hänger samman med införandet av en ny kategori av taxitrafik samma datum. Transportföretagen anser i en skrivelse till regeringen i första hand att möjligheten till undantag bör återinföras permanent eller åtminstone tillfälligt. Transportföretagen hänvisar bl.a. till svårigheter inom taxinäringen till följd av den rådande situationen med spridning av det virus som orsakar covid-19.

Ett permanent återinförande bedöms emellertid inte vara motiverat med hänsyn till den tillfälliga arten av situationen kring covid-19. Vidare var den bakomliggande orsaken till att avskaffa taxameterdispensen ett tillkännagivande från riksdagen om att den nuvarande möjligheten att bevilja undantag från kravet på taxameter borde upphävas. Tillkännagivandet motiverades med att det är av avgörande betydelse att myndigheterna har möjlighet att genomföra de kontroller av taxibranschen som krävs för sunda konkurrensvillkor.

Däremot finns det skäl att tillfälligt återinföra möjligheten till undantag ytterligare en tid efter det att den annars upphör den 1 januari 2021. Spridningen av det virus som orsakar covid-19 har gjort att människors användning av transporttjänster förändrats mycket, vilket bl.a. medfört att efterfrågan på taxitrafiktjänster har minskat påtagligt. Under en akut fas av kraftig ekonomisk tillbakagång får det anses vara motiverat att minska behovet hos vissa taxiföretag att investera i installation av ny utrustning. Undantaget måste till skillnad från den för tillfället gällande lydelsen även beakta att det efter den 1 januari 2021 kommer att vara möjligt att använda

fordon i taxitrafik inte bara med en taxameterutrustning utan också med sådan särskild utrustning för taxifordon som nämns i 5 kap. 1 § 2 taxitrafikförordningen.

Enligt den nu gällande 5 kap. 2 § taxitrafikförordningen krävs synnerliga skäl för undantag. Detta bör gälla även enligt den nu föreslagna regeln och bedömningen av om synnerliga skäl föreligger bör alltså ske på samma grunder som enligt den nu gällande regeln. Situationen kring covid-19 ska alltså inte utgöra ett självständigt skäl för undantag utan motiverar bara att möjligheten till undantag förlängs en tid.

Enligt den nu gällande bestämmelsen har Transportstyrelsen möjlighet att fatta beslut om undantag som gäller i högst två år. Med tanke på att åtgärden med anledning av konsekvenserna av spridningen av covid-19 endast är tänkt att gälla under en akut fas bör undantag efter 2020 få ges för högst ett år. Beslutet bör få förenas med villkor.

Om ett fordon undantagits, bör det också vara befriat från att ha en särskild registreringsskylt (taxiskylt) enligt 3 kap. 11 § förordningen (2019:383) om fordons registrering och användning. Detta ska liksom förslaget till 5 kap. 2 a § taxitrafikförordningen gälla såväl taxameter som särskild utrustning för taxifordon eftersom undantagsmöjligheten omfattar båda slagen av utrustning. Valmöjligheten som finns i paragrafens andra mening förutsätter däremot att fordonet anmälts för taxitrafik enligt 2 b kap. 1 § taxitrafiklagen.

4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Förordningsändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2021 och de ska upphöra att gälla den 1 januari 2022.

Beslut om undantag som fattas av Transportstyrelsen enligt den upphävda bestämmelsen och som avser tid efter upphävandet ska fortfarande gälla. Motsvarande ska gälla för undantaget från skyldigheten att ha en särskild registreringsskylt (taxiskylt).

Skälen för förslaget: Den nu befintliga möjligheten för Transportstyrelsen att medge undantag upphör alltså att gälla den 1 januari 2021. Det tillfälliga återinförandet av möjligheten att medge undantag bör därför börja gälla samma datum. Den föreslagna ändringen är motiverad av den rådande situationen och bör därför ha en begränsad giltighetstid. Den bör gälla i ett år. Beslut om undantag som fattas enligt den nya bestämmelsen och som avser tid efter upphävandet ska dock fortfarande gälla. Motsvarande ska gälla för undantaget från skyldigheten att ha taxiskylt.

5 Konsekvenser

Bedömning: Författningsförslaget får till följd att situationen för vissa innehavare av taxitrafiktillstånd kan underlättas under en period då taxibranschen är allvarligt drabbad av minskad efterfrågan som beror på spridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19. De förbättrade möjligheterna för skattekontroll flyttas fram ett år. Statens intäkter beräknas bli 1,7 miljoner kronor för det år det tillfälliga återinförandet av möjligheten att få taxameterdispens kommer att gälla samtidigt som Transportstyrelsens utgifter för att handlägga taxameterdispenser kommer att fortsätta att belasta myndighetens förvaltningsanslag för samma period.

Skälen för bedömningen

Effekter för innehavare av taxitrafiktillstånd

Förslaget innebär att innehavare av taxitrafiktillstånd fram till den 31 december 2021 fortsatt kan ansöka om att få taxameterdispens. Drygt 1 700 av Sveriges 16 600 taxifordon har dispens, dvs. omkring 10 procent av taxifordonen. Transportstyrelsen uppskattar att 90 procent av dem kör särskilda persontransporter och taxitrafik som omfattas av kollektivtrafiklagen medan återstoden är så kallade hyrverksbilar, exempelvis limousiner. De som får dispens ytterligare en period slipper kostnader för taxameter alternativt särskild utrustning för taxifordon.

Kostnaden för inköp och drift av en ny taxameter varierar kraftigt beroende på standard och funktion. Det finns dock begagnade taxametrar att köpa som har lägre inköpskostnader men troligen högre driftskostnader. Kostnaden för att köpa en ny taxameter varierar mellan 15 000 och 45 000 kronor. Den billigaste taxametern som kan överföra taxameteruppgifterna trådlöst till en redovisningscentral kostar 22 500 kronor i inköp. Kostnaden för att installera en taxameter i fordonet uppgår till mellan 4 000 och 10 000 kronor. Till detta kommer en kostnad för besiktning och underhåll av taxametern på mellan 1 500 och 3 100 kronor per år.

Vad gäller den nya kategorin av taxitrafik finns det ännu inte någon särskild utrustning för taxifordon på marknaden. I betänkandet Taxi och samåkning – i dag, i morgon och i övermorgon (SOU 2016:86) görs dock beräkningar om vad denna sorts utrustning kan komma att kosta. Kostnaden för den fordonsbaserade kontrollenheten för företag med taxitrafiktillstånd bedömdes bli cirka 1 000 kronor per fordon. Vid en livslängd på fem år blir kostnaden 200 kronor per fordon och år. Transportstyrelsen har påpekat att det vid tidpunkten för beräkningen inte var klarlagt om utrustningen skulle certifieras. Av de nu beslutade föreskrifterna för den särskilda utrustningen framgår att den ska omfattas av krav på certifiering. Detta gör att beräkningen om 1 000 kronor per fordon torde vara i lägsta laget. Utöver detta tillkommer en kostnad för en central teknisk utrustning hos beställningscentralen för att övervaka de anslutna fordonen. Kostnaden för denna uppskattas per enhet till 1 miljon kronor. Vid en livslängd på fem år blir kostnaden 200 000 kronor per år och beställningscentral.

Att ansöka om dispens medför också en kostnad. De innehavare av taxitrafiktillstånd som har dispens från taxameterkravet, måste i dag ansöka om dispens och betala en avgift för detta. Dispens beviljas för upp till två år men medges numera ofta för ett år i taget. Avgiften är 2 500 kronor per ansökan som kan gälla ett eller flera fordon.

Förslaget om återinförande av möjligheten till taxemeterdispens medför att de investeringsbeslut som innehavare av taxifordon hade behövt göra mitt under pågående kris för taxinäringen kan skjutas på framtiden för de ägare till taxifordon som beviljas sådana dispens. Förslaget får därför till följd att situationen för vissa innehavare av taxitrafiktillstånd underlättas under en period då taxibranschen är allvarligt drabbad av minskad efterfrågan som beror på spridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19. Bedömningen är att åtgärden gör det möjligt för flera taxiföretag att fortsätta sin verksamhet än om åtgärden inte skulle vidtas.

Effekter för skattekontrollen och effekter för Skatteverket

Regeringen anger i propositionen En ny kategori av taxitrafik (prop. 2017/18:239) att avskaffandet av dispensmöjligheten för taxameter kommer att stärka möjligheten till en effektiv skattekontroll av taxinäringen. Förutsättningarna för skattekontrollen med det nya kontrollalternativet kommer att vara lika god som för taxifordon med taxametrar anslutna till en redovisningscentral. Åtgärden att tillfälligt återinföra dispensmöjligheten innebär att denna förbättring senareläggs med ett år. Regeringen bedömer inte att förslagen i denna promemoria leder till en ytterligare arbetsbörda för Skatteverket. Eventuella merkostnader för myndigheten ryms inom befintliga ramar.

Administrativa och ekonomiska effekter för Transportstyrelsen

Genom att möjligheten till undantag från skyldigheten att använda taxameter tillfälligt återinförs kommer följaktligen Transportstyrelsens kostnader för handläggning av dispensärenden att kvarstå ytterligare ett år. Dessa kostnader bedöms av myndigheten uppgå till cirka 0,9 miljoner kronor. Dessa kostnader kommer över tid att motsvaras av avgiftsintäkter som redovisas mot inkomstitel på statens budget. Kostnaderna ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

Effekter för domstolar

Beslut om avslag att medge undantag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det kan mot bakgrund av erfarenheterna från den nu gällande regeln inte förväntas annat än ett fåtal överklaganden. Kostnaden för detta kan tas inom ram.